

Ivan Šašelj: **Bisernice iz belokranjskega narodnega zaklada.** I. Založilo „Katol. tiskovno društvo“. Tisk J. Krajec nasl. v Rudolfovem 1906. Str. VII.+329. — Jako lična knjižica po obliki in vsebini! Belokranjski narod je globoko poetičen, in kar nam pripoveduje v svojih pravljicah ali opeva v svojih pesmih, nosi mehki milobni značaj te poštene ljudske duše. Duh tega narodnega blaga je bolj hrvaški nego slovenski, jezik pa se približuje seveda vedno bolj književni slovenščini, ki jo gojita cerkev in šola. Zato je delo g. Šašlja, ki je nabral silno mnogo narodnega blaga, ne le zanimivo, ampak folkloristično velike važnosti.

G. Šašelj je postopal z največjo natančnostjo. Dvajset let živi med tem narodom in pozna vso njegovo dušo, njegovo ljubezen in žalost, njegovo mišljenje in obzorje. Pa on živi tudi z narodom, in gorko sočutje z ljudstvom ga vodi pri njegovem delu. To je, kar daje tej knjižici posebno milino. Mi ne vidimo le nabiratelja, ki ga vodijo znanstveni interesi, ampak moža iz ljudstva, ki sam čuti z narodom to, kar pripoveduje. To ni „narodno blago“, kakor smo navajeni govoriti v svojem prozaičnem književnem narečju, ampak to so res bisernice iz narodnega zaklada.

Najprej našteva g. Šašelj lepo vrsto narodnih pregovorov, ki se odlikujejo po zdravih mislih in izredni plastiki izraza, n. pr.: „Bol dojde z valom, a projde z lasom“, „čistemu obrazu malo vode treba“, „dobremu vinu ni treba kazala“, glad nima oči“ i. t. d. Pripovedne pesmi so velika posebnost belokranjska med Slovenci. Tu živi še široka epiška dikcija jugoslovanskih guslarjev: O junaški vojvodinji, o hudobni svekrvi, o bratcu in sestrici, o možu, ki se je vrnil od vojakov, o hudobni nevesti, o verni ljubi, o zakleti devojki i. t. d. Za njimi pridejo legende lirične pesmi, kolednice in božičnice, kresnice, zdravice, posmrtnice, pobožne in moralne, vojaške in razne druge.

V prozi čitamo potem vraže, prazne vere in razne narodne običaje ter bajeslovne stvari. H koncu je pridejan precej obširen slovarček, ki hrani mnogo zanimivega besednega gradiva.

Ta vrlo lepa knjižica zasluži, da ji kmalu sledi drugi zvezek. Dr. E. L.

Spillmannove povesti. Založila „Kato-liška Bukvarna“ v Ljubljani Tisk „Kat. tiskovnega društva“ v Postojni. — Spillmannove povesti za mladino spadajo med najboljše, kar se je v zadnjem času izdalo na tem polju. Mladinska literatura je pri raznih narodih, zlasti pri Nemcih, postala stvar trgovske podjetnosti. Produkcija je velikanska, a proizvodi silno slabi. Spillmannove povesti se pa odlikujejo po vsebini in po obliki tako, da ne moremo mladini priporočiti boljšega in zanimivejšega berila. Doslej je izšlo v slovenskem prevodu osem zvezkov. Omenimo kratko zadnje štiri.

Praški judek (prev. Josip Volc) je zgodovinska povest iz l. 1701. V tonu starega kronista nam pripoveduje pisatelj, kako je pretrpel mali Abel mučeniško smrt v Pragi, ko ga je njegov lastni oče križal, ker je hotel postati kristjan. Dasi je tvarina sama kruta, jo je znal pisatelj obdelati tako blažilno in pristrčno, da stopi pregreha čisto v ozadje in se tem krasnejše zasveti iz nje mila podoba majhnega mučenika. Prevod Volčev je vzoren. Jezik mu je bogat in jednat, poln plastičnih izrazov in popolnoma zadene kronistovski zlog.

Ujetnik morskega roparja (prev. M. B.) je povest iz l. 1643. Tuniški gusarji uropajo sicilskega dečka in ga imajo za sužnja. Hočejo ga pomohamedaniti, a deček ostane zvest svoji veri. S pomočjo francoskega duhovnika uide iz sužnosti in se vrne v domovino.

Amurugam, sin indijskega kneza (Prev. M. B.) popisuje izpreobrnjenje indijskega princa, ki ga oče dá v katoliški zavod v šolo, da bi se izobrazil, a ne pusti, da bi se pokristjanil.

Sultanovi sužnji, carigrajska povest iz sedemnajstega stoletja (prev. D. Z.), pripoveduje zgodbo od Turkov vjetih otrok, ki so prišli na sultanov dvor kot padišahovi slugi in se rešili ter ubežali v domovino. B.

Ivo Riečanin: **Riečanke.** Pjesme. Zagreb 1906. Str. 79. Nakladom piščevom. Tako